

SFATURI ȘI ÎNDEMNURI DUHOVNICEȘTI ALE PĂRINTELUI DIONISIE DE LA COLCIU PENTRU LUMEA ȘI OMUL CONTEMPORAN

Pr. prof. dr. Ioan C. TEȘU

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași

Abstract

Some might interpret the teachings of Holy Father Dionysius Ignat from the Holy Mountain as an expression of traditionalism and excessive rigor, of a fundamentalism and an anachronic and retrograde religious extremism. But we have the firm conviction that these are the words of an authentic Abba, a spiritual Father, tested in the struggle against the moral evils, fully engaged in defending and proclaiming the ultimate truth, which is Christ. Therefore, his words are a testimony of the spiritual visionary and of the prophetic Christian. Similarly, we can consider him to be perhaps one of the last representatives of Orthodox authentic and traditional monasticism, a man who loved the tradition and the order, the silence and the obedience, the humble prayer and the reflection.

Keywords: Holy Father Dionysius Ignat, monasticism, tradition, prayer, Orthodox monasticism, family, globalisation

Sfântul Munte Athos, școală a nevoițelor trupești și sufletești, academie a desăvârșirii umane, păstrează, alături de sfinte și inestimabile odoare, chipuri de icoane smerite ale unor „îngeri trupești” și „oameni cerești”, care s-au lepădat de „toată grija cea lumească”, din dorința de a se asemena Părintelui Ceresc și a-și dobândi „sfânta mântuire”.

Una dintre comorile de mare preț din Grădina sfințeniei creștine, o floare aleasă din bogatul lan al sfințeniei creștine, este și Părintele Dionisie Ignat. Viețuitor pentru o perioadă de 78 de ani la schitul Colciu, duhovnicul român a fost considerat un părinte al iubirii creștine, un avvă al discernământului, al răbdării și iertării, al ascultării și smeritei cugetări, fapt pentru care Milostivul Dumnezeu l-a înzestrat cu o multitudine și o plinătate de daruri.

Trăsătura fundamentală a viețuirii și slujirii sale o constituie fidelitatea și continuitatea față de „cugetul” Bisericii celei adevărate, față de Ortodoxie. „Nu există”, spunea Părintele Dionisie, „un alt drum mai apropiat de Dumnezeu decât Ortodoxia”¹. Ea este Adevărul, după cum Biserica Ortodoxă este singurul adevăr. „Alt adevăr nu este pe fața pământului decât Biserica. Toți sunt vicleni, numai Mântuitorul Hristos este Adevăr. Asta-i adevărul”². „Biserica, la rândul ei, nu e făcută ca să ne dăm după timpuri, Biserica e pentru veșnicie”³, iar aceasta îi dă tărie și rezistență în fața tuturor provocărilor și valurilor istoriei.

Ca un adevărat povățuitor duhovnicesc, Părintele „nu spune ceva nou, pe care să nu-l fi spus și Sfinții Părinți. Și nici măcar nu îl spune într-un chip «seducător», după măsură omenească. Dar cuvintele sale au mai multă putere decât tratate întregi de teologie, pentru că sunt trăite, sunt născute din sudoarea și lacrimile nevoiței, lucru cu adevărat rar la oamenii de azi, fie ei mireni sau monahi”⁴.

Stâlpii de rezistență pe care este zidită învățătura Părintelui sunt: *cuvintele revelate ale lui Dumnezeu din Cartea Sfântă*, cum numea el Sfânta Scriptură, *hotărârile celor șapte Soboare sau Sinoade Ecumenice*, *scrierile Sfinților Părinți și rânduielile liturgice și cultice*, toate acestea mărturii ale prezenței și inspirației divine și nicidecum ale lucrării umane.

Calitatea esențială a cuvântului său, rostit sau consemnat în scris, o constituie „puterea multă”, capacitatea de a pătrunde și de a conduce la adâncă reflecție duhovnicească și la transformare sau convertire, acea *metanoia* – ca schimbare a întregii existențe, o harismă tot mai rară în lumea actuală, o lume a poliloghiei, a multei și proastei sau zadarnicei vorbiri, în care cuvântul, în loc să zidească și să schimbe, ascunde și pervertește.

¹ Starețul Dionisie, *duhovnicul de la Sfântul Munte Athos*, vol. I, prolog de Arhim. Efrem, egumenul Sfintei și Marii Mănăstiri Vatoped, Sfântul Munte Athos, Editura Prodromos, 2009, p. 117.

² *Ibidem*, vol. II: „Lumea în vremurile de pe urmă”, Editura Prodromos, 2010, p. 40.

³ *Ibidem*, vol. I, p. 157.

⁴ *Ibidem*, „Prolog”, p. 10.

Cu o experiență duhovnicească izvorâtă din decadele de nevoițe ascetice și de rugăciune smerită, și cu înalt discernământ duhovnicesc, Părintele Dionisie a realizat în „zicerile” sau „apoftegmele” sale o pătrunzătoare radiografie spirituală a lumii și a omului contemporan, aflat într-o continuă îndepărtare de Izvorul vieții sale.

Într-o vreme în care adevărurile sunt spuse trunchiat ori sunt ignorate și falsificate, monahul athonit identifică și demască păcatele lumii actuale, ne arată rătăcirile omului, inclusiv ale Bisericii și ale slujitorilor ei, spre pocăință și îndreptare. Fără curtoazie și diplomație stearpă, ori menajamente și complimente inutile, cu dragoste și bunătate, cu smerită cugetare și blândețe, virtuți pe care le-a iubit, prețuit și cultivat, Părintele Dionisie din Sfântul Munte „ne vorbește despre realitatea tragică a timpurilor noastre, aflate sub semnul crizei și apostaziei, al trufiei și poftei de putere, al falsificării binelui și lipsei de discernământ. Ne atrage atenția că temperatura istoriei a atins un prag critic, că am ajuns într-un moment de răscruce”⁵; el vrea „să ne facă conștienți de cele ce se întâmplă în noi și în jurul nostru. Ne cheamă la smerită cugetare, la trezvie și luciditate, ne invită să cercetăm duhurile, să deslușim semnele timpurilor, să dăm dovadă de realism și curaj duhovnicesc. Ne ajută să nu mai privim lumea din interior, prin prisma falselor ei valori și înțelepciuni, ci prin filtrul Duhului lui Dumnezeu, al Adevărului care ne face liberi. Pune degetul pe rănilor vremurilor bolnave în care trăim și ne reamintește calea tămăduirii”⁶.

Temele pe care le abordează și analizează sunt variate, dar întotdeauna extrem de importante: Dumnezeu, lume și om; Neam și Ortodoxie; monahism și familie; vocație și responsabilitate; smerenie, ascultare și rugăciune; teme comune spiritualității ortodoxe, dar și unele extrem de sensibile și actuale: criza vieții morale, duhul lumesc, relativizarea valorilor creștine, scăderea vieții spirituale și împușinarea rugăciunii, provocările la adresa Bisericii și a monahismului; impactul științei și al tehnologiei asupra vieții launtrice, efectele televizorului asupra psihicului uman; Uniunea

⁵ *Ibidem*, vol. II, p. 5.

⁶ *Ibidem*, p. 6.

Europeană și globalizarea, actele și înregistrarea biometrică; pecetluirea cu cifra fiarei, căderi și apostazii etc.

Toate aceste subiecte delicate și sensibile nu sunt prezentate apocaliptic, fatalist și nihilist, ci din perspectiva nădejzii creștine a biruinței Binelui suprem asupra relelor aflate în continuă progresie, ca un îndemn la pocăință profundă și rugăciune stăruitoare, la rezistență și mucenicie, pentru a primi răsplata vieții veșnice și fericite.

Neamul și familia – redate ale credinței și mântuirii

Părintele Dionisie Ignat a făcut observații adânci și a dat sfaturi practice privind dragostea de Neam și grija față de familia creștină.

Astfel, el își aducea adesea aminte că, atunci când a plecat din țară pentru a veni în Sfântul Munte, „România era cea mai avută țară, cea mai curată, cea mai apropiată de Dumnezeu și cea mai bogată. În România erau mulți străini care veneau la lucru. Țin minte – spunea el – că eram încă mic și, când treieram grâul, erau niște batoze mari și acolo unde ieșeau paiele era greu tare, și străinii erau puși la cele mai grele lucruri – să ieie paiele, să le dea la o parte, să le lege, să le ducă-n fabrică. Și uite cum a devenit acum, că străinii sunt boieri și românii, cu atâtea bogății la ei în țară, s-au împrăștiat din România că n-au ce mânca”⁷.

Astăzi, din nefericire, România este considerată „cea mai înapoiată”⁸ țară, iar vina o poartă „vrăjmașul și conducătorii țării care au adus-o în această stare”⁹, aceștia din urmă fiind, așa cum spunea duhovnicul român, nu „părinți ai neamului”, ci „părinți ai pungii”¹⁰.

Defectul cel mai mare și mai grav al acestui neam este lipsa iubirii, a unității de gândire și de trăire, a solidarității la necaz și încercare. „Totul”, spunea Părintele, „este că există un blestem pe capul românilor, că nu ne iubim. Nu ne iubim. Nu facem

⁷ *Ibidem*, p. 54.

⁸ *Ibidem*, vol. I, p. 243.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*, p. 236.

răbdare”¹¹. Sau, chiar și mai categoric spus, „Românul are așa, o lipsă – nu-l iubește pe fratele lui cu adevărat. Vine altul, un străin, și te cumpără și de-acuma tu, ca român, ești dușmanul românului tău, dușmanul fratelui tău, dușmanul națiunii tale, dușmanul Ortodoxiei, dușmanul Bisericii, dușmanul lui Dumnezeu”¹².

Cu toate acestea, Părintele are încredere în viitorul României și al Bisericii Ortodoxe Române, care este o Biserică apostolică și „curată”, odată ce „numai românii, numai Biserica Română n-a dat la iveală vreun eres. De aceea, Biserica noastră este curată în privința asta”¹³.

A fi român și creștin ortodox este o fericire¹⁴, iar dragostea de Dumnezeu, de Ortodoxie, se exprimă și în dragostea de neam, ca sumă a semenilor noștri, de aceeași credință și simțire. Dar, pentru ca neamul nostru să-și redobândească cinstea și bogăția materială și spirituală, în fața lui Dumnezeu și a lumii întregi, este nevoie de pocăință, răbdare și mulțumire. Păstrarea conștiinței de român și de creștin „o să ne ajute”, spunea Părintele, „ca și națiunea să n-o pierdem, și Ortodoxia, sufletul, să-l putem scăpa din ghearele Satanei”¹⁵.

Alături de aceste sfaturi date românilor, ca neam, duhovnicescul Părinte a îndemnat familia creștină să-și descopere rolul și să-și pună în valoare rolul ei în planul iconomiei lui Dumnezeu. Un accent deosebit punea pe nașterea și educarea copiilor: „Mamele”, spune Părintele, „sunt datoare să-i aducă pe copii în lume și să-i facă creștini, fiindcă ești creștin și creștinește trebuie să-i crești, ca atunci când te vei duce la Dumnezeu să poți zice așa: «Iată, Doamne, eu și pruncii pe care mi i-ai dat Tu». Atunci vei intra întru Împărăția cerurilor, în viața cea fără de sfârșit. Dar dacă tu faci avorturi, nu-l lași pe copil să se bucure nici de viața asta trecătoare și plină de necazuri, căci l-ai tăiat, și nu se poate duce nici în Împărăția cerurilor. Vezi ce fărădelege mare și ce păcat îngrozitor?”¹⁶.

¹¹ *Ibidem*, vol. III: „Despre monahism și Sfântul Munte Athos”, Editura Prodromos, 2010, p. 63.

¹² *Ibidem*, vol. I, p. 236.

¹³ *Ibidem*, p. 110.

¹⁴ *Ibidem*, p. 90.

¹⁵ *Ibidem*, p. 257.

¹⁶ *Ibidem*, p. 238.

Educația copiilor trebuie să înceapă în familie și de timpuriu și să aibă în vedere dobândirea și lucrarea virtuților creștine, împotriva celor două patimi grele, care atentează la curăția lor trupească și sufletească: *destrăbălarea și egoismul*. Pe copii, viitorul neamului, el spunea: „să-i învățăm de mici că sunt creștini și români. Ca român, trebuie să fii sincer, ca creștin, trebuie să fii sfânt”¹⁷.

Tinerilor le recomanda să trăiască în curăție și să se căsătorească de timpuriu (după 15 ani fetele și după 18 ani băieții), pentru a nu fi întinați de păcatele trupești, căci curăția sau neprihănirea le oferă un „har îndoit”: „De aceea Biserica spune așa: dacă fecioria e păzită atât de fată, cât și de băiat până când s-au cununat în Biserică, de-acuma harul lui Dumnezeu e îndoit spre ei. Sunt curați, fiindcă cea mai mare scumpătate este fecioria, curătenia. Și dacă te-ai luat prin Biserică, de-acuma copiii pe care o să ți-i dea Dumnezeu o să fie cei mai frumoși, cei mai sănătoși și cei mai ascultători, fiindcă soții au ca temelie harul lui Dumnezeu, bunătatea, curătenia, căci băiatul cu fata când se iau, de-acuma Biserica îi unește și amândoi se fac un trup”¹⁸.

Soților creștini, duhovnicul athonit le recomanda să se îngăduie unul pe altul și să se ajute în lucrarea de dobândire a „sfintei mântuiri”, întrecându-se reciproc în dragoste și prețuire, rugăciune și virtuți.

Familia sau căminul creștin trebuie să devină o oază de liniște și pace, o școală a virtuților creștine, o biserică în miniatură, iar aceasta se realizează prin lucrarea sau „meșteșugul cel duhovnicesc” al rugăciunii. Pentru familia contemporană, aflată într-o alergare tot mai frenetică pentru obținerea celor materiale, programul de rugăciune recomandat de Părintele Dionisie trebuie să îmbine rugăciunea eclezială, făcută în biserică, și cea personală, din intimitatea căminului. Totodată, membrii ei sunt chemați să participe la Sfânta Liturghie, considerată, pe bună dreptate, „temelia tuturor bunătăților”¹⁹ și să primească, cât mai des cu putință, dar cu responsabilitate și pregătire specială, Trupul și Sângele Domnului, spre sănătate trupească și mântuire sufletească.

¹⁷ *Părinți contemporani din Sfântul Munte Athos*, Editura Anastasis, Sibiu, 2007, p. 225.

¹⁸ *Starețul Dionisie, duhovnicul de la Sfântul Munte Athos...*, p. 239.

¹⁹ *Ibidem*, p. 145.

Monahismul ortodox - „făclie celor ce umblă în întuneric”²⁰; Sfântul Munte Athos - „rai pământesc”²¹

Monahismul și căsătoria constituie cele două căi prin care creștinii își pot lucra și dobândi mântuirea. „Bunul Părinte ceresc”, spunea Părintele Dionisie, „a lăsat pentru fiecare creștin două cărări de mântuire, două cărări pentru a căpăta veșnicia. Una este căsătoria, pentru a aduce copii în lume și a-i crește în frica lui Dumnezeu, cealaltă este viața monahală. Acestea sunt cele mai sigure feluri de viețuire. Fiecare, după cum îl luminează Sfântul Duh, își alege ori una, ori alta, dar să știi că și una și alta are ispite multe. Ispitele, dacă ai răbdare și blândețe, le poți trece toate”²².

„Aceste două Taine”, adaugă și mai insistent el, „sunt bisericesti și dumnezeiești. Nu se poate să fie toți călugări și nu se poate să fie toți căsătoriți. După cum e de la Dumnezeu... Și una-i bună și alta-i bună, numai să fii corect”²³.

Fie pentru una, fie pentru cealaltă, creștinul trebuie să se hotărăscă din fragedă tinerețe și, astfel, să-și urmeze neabătut vocația. Pentru cei care au îmbrățișat „chipul îngeresc de viețuire”, monahismul este „cel mai mare har dumnezeiesc pentru mântuire”²⁴.

În privința alegerii vocației monahale, cunoscând practica Sfântului Munte, Părintele recomandă cercetarea profundă a sufletului și respectarea perioadei de încercare (noviciatul) de trei ani, conform rânduielilor Sfinților Părinți. „Nunta și călugăria sunt două Taine bisericesti lăsate de Bunul Dumnezeu. Alege singur: vrei să te faci călugăr? Du-te și încearcă trei ani de zile și dacă te împaci și crezi că o să poți reuși, ia asupra ta îngerească schimă și cu Dumnezeu înainte, cu răbdare! Iar dacă după trei ani de zile nu te împaci, ai socotit că «am încercat, n-am să pot să fiu călugăr», te duci și te căsătorești. Dar să nu crezi că n-o să fie ispite și într-una, și într-alta. Așa că ne trebuiește răbdare, ca să putem trece peste toate ispitele cele mici și mari”²⁵.

²⁰ *Ibidem*, p. 111.

²¹ *Părinți contemporani din Sfântul Munte Athos...*, p. 174.

²² *Starețul Dionisie, duhovnicul de la Sfântul Munte Athos...*, vol. I, pp. 161-162.

²³ *Ibidem*, p. 28.

²⁴ *Ibidem*, vol. III, p. 13.

²⁵ *Ibidem*, vol. I, p. 162.

Odată aleasă viața monahală, călugărul este dator să se lepede de lume, nu din ură față de ea, ci pentru căutarea liniștii, pentru că monahii se roagă pentru lumea întregă și ca urmare a rugăciunilor lor Dumnezeu o mai îngăduie și o mai ține, căci, „așa, prin rugăciunile lor și îndrăzneala lor, ajută Dumnezeu lumea”²⁶.

Atunci când este aleasă din dor de desăvârșire și pentru un astfel de „om ceresc”, călugăria nu-i grea, că atunci nu s-ar fi făcut nimeni călugăr²⁷, iar monahul devine un „soldat duhovnicesc”²⁸.

„Începutul începuturilor”²⁹, temelia vieții monahale o constituie ascultarea, tăierea vocii proprii și smerita cugetare: „Respectând ascultarea și tăierea vocii, într-un timp mai apropiat sau mai îndelungat pogoară harul Sfântului Duh, smerita cugetare, peste monah”³⁰.

Lecturile de căpătâi ale tânărului monah trebuie să fie din Sfânta Scriptură, din *Pateric* și *Filocalie*, precum și din scrierile Sfinților Părinți, iar viața sa trebuie să se împartă între muncă și prava mănăstirii, însoțită de canonul de la chilie.

Cel mai perfid pericol pentru viața monahală, în general, îl constituie, potrivit Părintelui Dionisie, pătrunderea în mănăstiri a duhului lumesc, sub numeroasele și viclenele sale forme. Una dintre acestea o constituie ceea ce Părintele numea „înlesnirile”: confortul, civilizația.

Ca o încununare a monahismului ortodox, Sfântul Munte Athos este considerat un „rai pământesc”³¹, un loc al sfințeniei și al dialogului neîntrerupt cu Dumnezeu, prin rugăciune.

Însuși Părintele Dionisie aprecia importanța și elogia frumusețea și valoarea duhovnicească ale Sfântului Munte și ale vieții îmbunătățite a monahilor athoniți, în cuvinte de un farmec deosebit. Sfinția Sa a făcut parte din cei care au cunoscut și s-au format în ascultare de Părinți „îndumnezeiți”. Întrebat fiind de unii călugări athoniți: ce a găsit în Sfântul Munte când a venit, în 1926, Părintele a răspuns: „Am găsit multă simplitate, «prosti» sfântă.

²⁶ *Ibidem*, vol. III, p. 96.

²⁷ *Ibidem*, p. 95.

²⁸ *Ibidem*, vol. II, p. 230.

²⁹ *Ibidem*, vol. III, p. 39.

³⁰ *Ibidem*, p. 15.

³¹ *Părinți contemporani din Sfântul Munte Athos...*, p. 174.

Oameni cu cuvinte simple și puțină învățătură, dar plini de Duhul Sfânt. Chiar cei care conduceau Chinotita erau simpli, dar duhovnicești. Acum toate mănăstirile s-au populat cu oameni cu multă carte, teologi, dar care au un oarecare viclesug. Nu poți să spui un cuvânt că te prind să te distrugă. Nu poți să ai încredere să-ți destăinuiești sufletul. Totuși, trebuie oameni mai ales duhovnicești, cu sfântă simplitate și smerită cugetare”³².

„Erau vremuri, își aduce aminte, mai departe, când trei săptămâni la rând pe aici nu ajungeau decât trei-patru bătrâni călugări pentru spovedanie”³³.

Mai întâi înlesnirile – drumuri, mașini, ajutoare și fonduri pentru reconstrucții și restaurări – apoi turismul, consideră bătrânul duhovnic sunt cele care au tulburat liniștea monahilor athoniți și a mănăstirilor din Sfântul Munte, iar vina aparține conducătorilor bisericești, care le-au îngăduit. „Turismul”, avertiza profetic Părintele, „este distrugerea Sfântului Munte, a monahismului”³⁴, ducând din ce în ce mai mult la scăderea vieții duhovnicești, pentru că mulți dintre mireni vin cu alte scopuri și, astfel, „monahii trebuie să fie slujitori și nu mai au timp nici să-și țină canonul, pentru că-s obosiți”³⁵. Turismul duce la „pierderea liniștii”³⁶, pentru că, spunea Părintele, „ne ocupă, îi ocupă pe călugări, ca să aibă griji”³⁷.

Constatând că s-au înmulțit înlesnirile în Sfântul Munte, Părintele Dionisie nu poate să nu își exprime îngrijorarea pentru viitor. „Acuma avem înlesniri foarte, foarte mari, dar bucuria aceea duhovnicească, adevărată, cum o aveam atuncea când eram săraci și prăpădiți, și cu greutate căpătam pâinea cea de toate zilele, acum bucuria aceea n-o avem”³⁸. În ciuda acestor facilități, mai observa Părintele, „astăzi sunt toate bunătățile și înlesnirile în Sfântul Munte, dar parcă nu mai este pacea și sporirea duhovnicească de altădată. Erau părinți sfinți, simpli și sinceri. Astăzi,

³² Starețul Dionisie. *Duhovnicul de la Sfântul Munte Athos...*, vol. III, p. 225.

³³ *Ibidem*, p. 230.

³⁴ *Ibidem*, p. 228.

³⁵ *Ibidem*, pp. 228-229.

³⁶ *Ibidem*, pp. 80-81.

³⁷ *Ibidem*, vol. II, p. 51.

³⁸ *Ibidem*, vol. III, p. 226.

peste tot, numai viclenie. Nu mai poți să zici un cuvânt duhovnicesc, că ți-e frică că-l răstălmăcesc și te miri ce iese din el”³⁹.

Punând, parcă, degetul pe rană, cu speranța vindecării suferinței generale, bătrânul avvă considera că „turismul și contactul cu mirenii și alergarea după bani vor distruge monahismul și viața duhovnicească în Sfântul Munte”⁴⁰.

Cu același discernământ observa că „înlesnirile sunt bune, dar nu pentru călugări”⁴¹, întrucât acestea sunt, pentru călugăr, ispită și piedică, odată ce: „bogățiile îl îndepărtează pe călugăr de la ceea ce a promis când a venit la mănăstire. Când vii, doar cu un scop pur și simplu dumnezeiesc”⁴². Și, parcă profetic, spunea mai departe: „Eu o să mor, dar peste ani, nu acum, vor fi căderi mari, înfricoșate cu marile mănăstiri, se vor surpa între ele, pentru că prea mare este ridicarea mândriei și fala. Dar nu acum. Ani după moartea mea. Asta pentru că nu sunt construite pe temelia solidă a smereniei”⁴³.

Însă, în toate, cere mila lui Dumnezeu și îndelungă răbdare și „Dumnezeu ne va încununa dincolo”⁴⁴.

De asemenea, dragostea tinerilor pentru monahism este un adevărat dar dumnezeiesc⁴⁵, un „har, o iconomie divină”⁴⁶ și, totodată, o speranță că astfel de vremuri de lepădare sunt încă departe.

Uniunea Europeană și Sfântul Munte; globalizare, relativizare și oamenii veacului al VIII-lea

Părintele și duhovnicul athonit, cu experiența și discernământul său, nu a ezitat să se pronunțe și asupra unor realități actuale: construcția europeană și atitudinea morală față de ea; actele biometrice și cardurile de sănătate electronice; implantarea cipurilor ș.a.

³⁹ *Ibidem.*

⁴⁰ *Ibidem*, p. 227.

⁴¹ *Ibidem*, p. 166.

⁴² *Ibidem*, p. 65.

⁴³ *Ibidem*, pp. 226-227.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 228.

⁴⁵ *Părinți contemporani din Sfântul Munte Athos...*, p. 179.

⁴⁶ *Ibidem.*

Deși foarte delicate, afirmațiile sale se remarcă prin realism moral și discernământ duhovnicesc.

Prin politica promovată, consideră Părintele, „conducătorii omenirii de astăzi sunt hotărâți să distrugă omul, atât duhovnicește, cât și firește”⁴⁷: mai întâi, „schimonosind firea omului”⁴⁸, ispitindu-l și, dacă a consimțit, aruncându-l în plăcerile și păcatele cele mai grosiere și animalice, pentru a-l putea ruina și spiritual, iar aceasta echivalează cu „distrugerea omului, nu numai a creștinului sau a monahului”⁴⁹.

Societatea de consum larg promovată vrea să facă din om animal, „dobitoc”, abătându-i grija de la cele spirituale și de la viața veșnică spre lumea materială și plăcerile lumești, iar aceasta este o „diplomație satanicească”⁵⁰.

Sub pretextul uniformizării legislației europene, au fost legalizate păcatele cele mai mari: avortul și homosexualitatea. Asemenea legi sunt, de fapt, „urgii”, nu legi.

Invocarea „drepturilor omului” este expresia egoismului și a îndepărtării de Dumnezeu și de adevărata credință. Asemenea „drepturi ale omului” „sunt satanicești, pentru că sunt drepturile omului după trup, ca să-și satisfacă omul toate patimile sale. Nu sunt drepturile aceluși om care vrea să trăiască după Dumnezeu. Auzi, tu, să fie homosexualitatea impusă și apărută prin lege! Asta nu e curat lucrare satanicească?”⁵¹.

Pericolul ecumenismului este văzut în relativizarea pe care încearcă să o aducă ducând, mai apoi, la crearea de partide în Ortodoxie, pentru sau împotriva lui⁵².

În privința dialogului interreligios și intercreștin, duhovnicul athonit dă dovadă de mult discernământ spiritual. Iubirea celor de altă credință decât noi, la care ne cheamă Hristos, înseamnă „să-l iubești după trup”⁵³, în calitatea sa de chip al lui Dumnezeu, nu pentru credința sa greșită. Fără a fi exclusivist, atunci când

⁴⁷ *Starețul Dionisie, duhovnicul de la Sfântul Munte Athos...*, vol. II, p. 234.

⁴⁸ *Ibidem.*

⁴⁹ *Ibidem.*

⁵⁰ *Ibidem*, p. 98.

⁵¹ *Ibidem*, vol. III, p. 281.

⁵² *Ibidem.*

⁵³ *Ibidem*, p. 117.

se pronunță cu privire la mântuirea acestora, Părintele Dionisie consideră că „Adevărul este Hristos și toate celelalte credințe și secte sunt în afară de Hristos. Dar ce va face Dumnezeu cu dânșii, numai Dumnezeu știe, că vezi că Însuși Domnul zice: «Am și alte oi de adus în staulul acesta și pe acelea mi se cade a le aduce și va fi o turmă și un păstor». Acuma noi, ortodocșii, dacă ținem adevărul, să-l ținem cu sfințenie, că asta-i adevărul. Ce va face Dumnezeu cu celelalte credințe, aceea să lăsăm în seama lui Dumnezeu. Numai El știe”⁵⁴.

Cu referire la Sfântul Munte Athos, Părintele Dionisie consideră că ajutoarele și banii primiți de la UE sunt „meșteșug satanicesc”, pentru că, spune Preacuvioșia Sa, în vechime, „toate mănăstirile și toate bisericile erau făcute de creștini, oameni cu frica lui Dumnezeu”⁵⁵, iar acum, „dușmanii Ortodoxiei dau miliarde de euro să refacă mănăstirile din Sfântul Munte”⁵⁶. Astfel, „toate acestea, banii, miliardele, așa se dă de înțeles, de asta se dau, ca să mânjească pe toți, să le închidă ochii la toți, ca să ne fie împărăția lui Antihrist cu pace, să nu se găsească contrari. Vezi, cu atâta meșteșug se lucrează”⁵⁷.

Nici chiar justificarea unora: „Ni le-o dat ei cum le-au dat, dar Maica Domnului o să facă în așa fel ca Ortodoxia să înainteze”⁵⁸, nu este credibilă, pentru că, se întreba Părintele: „Cum să progreseze monahismul, că ei, acum, cu deschiderea drumurilor și cu turismul, sfărâmă monahismul! Cei mai mulți monahi din mănăstirile mari sunt fără răbdare: «Ce, am venit de acasă să fiu călugăr, nu ca să fiu servitor ca la hotelurile din orașe, la turiști!»⁵⁹. Sau, și mai tranșant, Părintele se întreabă: „Dușmanii Ortodoxiei, dușmanii care nu ne suferă pe noi, decât veșnic ne caută dărâmarea, să deie atâta bănet spre restaurare?! Vezi? De la temelie vor să răstoarne monahismul”⁶⁰.

⁵⁴ *Ibidem*, p. 124.

⁵⁵ *Ibidem*, vol. II, p. 36.

⁵⁶ *Ibidem*.

⁵⁷ *Ibidem*, p. 52.

⁵⁸ *Ibidem*, p. 45.

⁵⁹ *Ibidem*.

⁶⁰ *Ibidem*, vol. III, p. 131.

Un alt aspect, la fel de delicat, pe care l-a discutat Părintele Dionisie, a fost cel referitor la actele de identitate și cardurile de sănătate, biometrice, pecetluite cu cifra fiarei – 666.

Cuvântul esențial și final al duhovnicului român este acela că „totul e voința omului”⁶¹. Vinovăția va fi dată doar de solicitarea sau pecetluirea liberă și consimțită, conștientă, cu cifra fiarei. „Dacă tu nu ești de acord și ei ți-au pus pecetea fără să vrei, tu nu ai nici o vinovăție înaintea lui Dumnezeu. Chestiunea asta Dumnezeu o știe. Dacă ți-au pus-o fără să-ți spună, fără să declari: «Da, vreau buletinul care are numărul 666, care-i pecetea lui Antihrist, vreau, că am nevoie», n-ai vină”⁶². Primirea lor fără a ști acest lucru sau împotriva voinței, nu este apostazie: „Asta nu înseamnă”, spune Părintele, „că tu acuma nu mai ești creștin, dacă ți-au pus pecetea fără să te întrebe. Trebuie să te întrebe, nu-i așa? Sau să-ți spună: «De azi înainte, s-a terminat!»”⁶³.

Sau, mai pe larg, citând cuvintele Părintelui Cleopa: „Dacă nu-ți spune că-i 666, eu iau buletinul acela. Tot cu Hristos sunt”⁶⁴, Părintele de la Colciu explică: „Când ți-or pune pe mână sau ți-or da: «Uite, aici e 666, primește-l!», și tu vei primi, atuncea ești vinovat, fiindcă știm de mici copii că acela-i Antihristul. Dar, dacă el, fără să te întrebe, fără nimica, nu-ți spune: «Uite, îți dau pașaportul, da, înăuntru am pus ștampila lui Antihrist», nu-ți spune, nu știi nimic, și ai tu ideea că nu cumva să fie scris, atuncea n-avem păcat. Avem păcat când tu singur o ceri: «Dă-mi ștampila, 666, că eu mă dau cu voi». Atuncea-i păcat! Dar, dacă el ți-o dă fără să știi tu, fără să îți ceară ideile tale, atuncea nu e. Că la Dumnezeu nu este nedreptate. Numai Dumnezeu este adevărul”⁶⁵. Important este ca inima noastră să fie cu Dumnezeu: „Inima noastră este ca să nu fim cu Antihrist. Dar dacă ei cu vicleșug ne-au ștampilat, înaintea lui Dumnezeu suntem fără de vină”⁶⁶.

O altă realitate la care a făcut numeroase și adânci referiri Părintele Dionisie a constituit-o lumea vremurilor de pe urmă.

⁶¹ *Ibidem*, vol. II, p. 84.

⁶² *Ibidem*, p. 74.

⁶³ *Ibidem*, p. 69.

⁶⁴ *Ibidem*, p. 81.

⁶⁵ *Ibidem*, pp. 78-79.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 78.

Având la bază cunoașterea cuvintelor Sfinților Părinți, monahul din Sfântul Munte arată că „omenirea așteaptă două pericole înfricoșate: un război înfricoșat de mare și împărăția lui Antihrist. Acuma numai Dumnezeu știe care va apuca războiul acela care se așteaptă sau împărăția lui Antihrist. Nouă nu ne-a rămas altceva decât să ne pregătim. Să ne pregătim prin pocăință, spre mărturisire curată, că nimenea nu se poate mântui decât numai prin pocăință, adică prin mărturisirea păcatelor înaintea părintelui duhovnic”⁶⁷. Care dintre acestea va fi mai întâi și care apoi este o taină doar de Dumnezeu cunoscută.

De asemenea, chiar dacă este anticipată de unele semne, vremea precisă a acestora nu este cunoscută. „Ceea ce-i proorocit trebuie să fie, neapărat. Pedepsa o să vină, că dacă-i proorocit înseamnă că s-a terminat. Dar, dacă omenirea se pocăiește, aleargă la pocăință înaintea lui Dumnezeu, Dumnezeu mai amână pedeapsa. De aceea, vezi, toate proorociile nu spun în cutare timp o să fie necazul, în cutare zi, în cutare ceas, nu spun. Putea Dumnezeu să spună, dar a ascuns asta, ca omul totdeauna să fie pregătit: «Măi, dacă-i acuma sfârșitul? Ia să mă pocăiesc!» Alții, dacă ar ști ziua și ceasul, ar zice: «Mai am încă zece ani de trăit, acuma să fac toate fărădelegile și toate poftele mele, că tot o să pier». De aceea, Dumnezeu a ascuns și pentru mine și pentru alții, tot pentru binele nostru”⁶⁸.

Ele sunt urmare a faptului că lumea s-a dedat la cele de-a stânga⁶⁹, că „se înclină spre stânga, se înclină spre Satana”⁷⁰.

Dacă primul potop a fost prin apă, „potopul al doilea oamenii o să-l facă cu răutatea lor și o să fie cu foc. Așa zic Sfinții Părinți, așa zice Scriptura”⁷¹ – mărturisește Părintele.

Despre venirea lui Antihrist, Părintele spunea că, până să fie recunoscut și instaurat, „o să fie cel mai milostiv, cel mai curat, cel mai contra fărădelegilor, cel mai rău contra idolatriei. Ei, dar după ce se va închina toată omenirea lui, de-acuma o să înceapă să-și arate răutatea”⁷².

⁶⁷ *Ibidem*, pp. 233-234.

⁶⁸ *Ibidem*, p. 44.

⁶⁹ *Ibidem*, p. 115.

⁷⁰ *Ibidem*, vol. II, p. 49.

⁷¹ *Ibidem*, p. 52.

⁷² *Ibidem*, p. 67.

În fața unor asemenea încercări, Părintele vede ca soluții pocăința și rugăciunea, răbdarea și mucenicia, cu gândul la viața viitoare și răsplata veșnică. Precuciviosul Părinte știe că, „dacă omenirea se pocăiește, aleargă la pocăință înaintea lui Dumnezeu, Dumnezeu mai amână pedeapsa”⁷³. La aceasta trebuie adăugată rugăciunea stăruitoare către Milostivul și Îndelung-Răbdătorul Dumnezeu, „ca să ne lumineze și pe noi, și pe conducători, să nu facă greșeala să ne ducă pe cărarea răutății, pe drumul lui Antihrist”⁷⁴. În toate aceste lupte spirituale trebuie să arătăm „răbdare, răbdare, răbdare. Răbdare și, dacă vom fi aproape de Dumnezeu, ferice de noi că am trăit. Dar, dacă te dai după dâșii, asta-i pieirea”⁷⁵.

Convingerea sa nezdruccinată este că, „atâta timp cât Ortodoxia este la înălțime, nu va putea împărăția lui Antihrist să împărătească”⁷⁶. Doar atunci când „Ortodoxia nu va mai fi la înălțime, atunci va veni Antihristul, până atunci nu va putea împărăți el. Noi să ne ținem de Adevăr, care este Ortodoxia, și de sfaturile Bisericii cu cele șapte Sfinte Soboare Ecumenice”⁷⁷.

Unii ar putea interpreta învățătura Părintelui Dionisie Ignat din Sfântul Munte ca fiind expresia unui tradiționalism și rigorism exagerat, a unui fundamentalism și extremism religios anacronic și retrograd. Noi, însă, avem convingerea fermă că acestea sunt cuvintele unui autentic *avvă*, a unui Părinte duhovnicesc, încercat și călit în lupta împotriva relelor morale, angajat deplin în apărarea și proclamarea Adevărului suprem, care este Hristos și, prin urmare, cuvintele sale reprezintă o mărturie de vizionarism spiritual și de profetism creștin. În același mod, Sfinția Sa poate fi considerat unul, poate dintre ultimii, reprezentanți ai monahismului ortodox autentic și tradițional, iubitor de tradiție și rânduală, de liniște și ascultare, de rugăciune și smerită cugetare.

⁷³ *Ibidem*, p. 44.

⁷⁴ *Ibidem*, p. 57.

⁷⁵ *Ibidem*, vol. III, p. 86.

⁷⁶ *Ibidem*, vol. I, p. 115.

⁷⁷ *Ibidem*, p. 298.